UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Receptis arbitris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

parit actionem in rem, vt l. in rem. ff. de rei vendi. Sol. Rei vendi⸗
catio habet duo principia formalia. vnū ex parte actoris, ⁊ iſtud
eſt dominium, aliud ex parte rei, ⁊ iſtud eſt poſſeſſio, vt hic, ⁊ ideo
iſta duo requiruntur[a] copulatiue. ſ. dñium ⁊ poſſeſſio, nec ſufficeret
a vnū ⁊ iſtud vult dicere gl. poſita hic. Dicit tñ quedam de quaſi do
minio, ⁊ quaſi poſſeſſione, que an ſint vera, dicā ſtatim. ⁊ vide pri⸗
mo gl. in eo ꝙ dicit de quaſi dominio, videtur contra ti. ff. de publi.
vbi pro quaſi dñio datur Publiciana, non rei vēdicatio. Et credo
ꝙ gl. voluit intelligere quaſi dominiū, ſ. vtile dñium: de quo loquit
tit. ff. ſi ager vecti. vel emphyt. pet. Item illud quod dicit de quaſi
poſſeſſione, videtur contra, q2 incorporalia quaſi poſſidentur, vt l.
ſeruus. §. incorporales. de acqui. rer. do. de ſerui. l. quoties. ⁊ tamē
non petuntur incorporalia per rei vēdicationē, ſed per cōfeſſoriā
⁊ negatoriam. Reſpon. credo gl. intellexiſſe quaſi poſſeſſionē, pro
eo qui dolo deſijt poſſidere, qui conuenitur perinde, ac ſi poſſide⸗
ret, vt l. parē. ff. de re. iur. de rei ven. l. is qui dolo, ⁊ l. ſi culpa. vel hoc
dicit pro eo, qui habet detentationē tm̄, vt l. officium. de rei vendi⸗
ca. ⁊ iſta ſufficiant, quantū ad rei vēdicationē. ¶ Op. ⁊ videtur ꝙ
non detur reſtitutio ex hoc edicto. ſed actio in factum. vt ff. eo. l. j. ⁊
l. ex hoc edicto. Solu. Intellige reſtituitur per actionē in factum.
Quero, quid requiritur vt actio in factū locum habeat. Dic vt in
gl. quam vide. Quero, vtrū contra iſtam alienationē detur rei ven
dicatio, cum alias quaſi dolo deſierit poſſidere? Glo. dicit, ꝙ ſic, ⁊
bene. ⁊ dic vt in gl. ¶ Quero, an per actionem ex hoc edicto tolla⸗
tur rei vendicatio? Gl. dicit quod non. ff. eo. l. iij. §. ex quibus. ⁊ ve⸗
rum dicit, q2 competunt ad diuerſa. Quero, qualiter probatur qđ
doloſe alienauit, dic vt nota. per Dy. in c. pro poſſeſſore. extra de re
gulis iur. lib. vj. glo. in l. Fulcinius. §. quid ſit latitare. quib. ex cauſ.
in poſſ. eatur.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Requiruntur. Aliquando tamen rei vendicatio da⸗
tur contra non poſſidentem, qui tamen ſperat de proximo poſſi⸗
dere. Ita no. Barb. in c. ſi. extra de iudi. q2 ibi illi laici agebant cō⸗
tra illam eccleſiam petitione, ꝙ non erat in poſſeſſione electio⸗
nis rectoris ſed ſperabatur de proximo eſſe per ſententiam in fa⸗
uorem illius eccleſie latam a Florentina poteſtate.

De receptis arbitris. Rub. LVI.

¶ Gl. continuat. vt habetis in ea. Tu potes continuare vt colli⸗
gitur ex his que dixi ſ. de pactis. in rubrica.

LEX I.

1 ☞ A ſententia, que parit actionem iudicati, poteſt appellari.
2 A ſententia arbitri non oritur actio, ⁊ ideo ab ea non appellatur.
3 A ſententia arbitri, eo caſu quo oritur actio, appellatur.
5 Pactum quod a ſententia arbitri poſſit appellari, valet.

a EX ſententia. [a] Breuiter hoc intendit iſta bona lex. A ſentētia, que nul
la eſt, appellari non pōt. Item ſententia arbitri lata vl
tra diem cōpromiſſi, penā comitti nō facit. h. d. ¶ No.
1 ꝙ ab illa ſñia pōt appellari que parit actionē iudicati. ¶ Secū⸗
2 do nota quod ſententie arbitri, meru pene paretur, non ꝙ ex ſen⸗
b tentia oriatur actio.[b] ¶ Nota ꝙ a ſentētia arbitri[c] non poteſt ap⸗
c pellari. ¶ Opponitur ff. eodem. lege non diſtinguemus. §. cū qui⸗
dam. Sol. non poteſt appellari vt hic, q2 eſt introducta quedam
exceptio, que eſt quedam appellationis ſpecies, vt l. contraria.
d ¶ Opp. ſecundo[d] ꝙ ex ſententia arbitri oriatur actio, vt j. e. l. ne in
arbitris. ⁊ l. cū antea. Sol. olim non oriebatur, hodie ſic, vt l. contra
e ria. ¶ Quero vtrum hodie[e] eo in caſu quo actio oritur a ſenten⸗
3 tia arbitri poſſit appellari? Gl. dicit ꝙ non. Nam tunc oritur actio
quando ſententia eſt approbata expreſſe, vel tacite per curſum x.
dierum. Aut ergo eſt approbata expreſſe, ⁊ non pōt appellari, vt
j. de re iud. l. ad ſolutionē. Aut non, ⁊ tunc intra decē dies pōt ap⸗
pellari, q2 oritur actio, poſt decem dies nō poſſet, q2 tranſactū eſt
tempus appellandi. Ita dicit gl. tua quam vide, ⁊ omnes eam te⸗
nent, ⁊ ſic pertranſeunt omnes doct. Ergo alias dixi in l. nemo pōt.
ff. de leg. j. Puto quod a ſententia arbitri eo caſu quo pōt confir⸗
f mari tacite, ita quod oriatur actio pōt appellari[f] quod probo ſic,
ab ea ſententia que producit actionem iudicati, pōt appellari, vt
hic. ſed iſta eſt huiuſmodi, ergo, ⁊c. Nec ob. ſi dicis ante decē dies
non oritur, poſt ſero prouocatur, ⁊c. vt in gl. q2 eo ipſo quod quis
appellat, approbat ſententiam, ⁊c. ita quod ex ea oritur actio, ⁊ ſic
poteſt appellari, non enim approbat eam tanquam bene latā, ſed
tanquam ſic latam. Simile in l. iij. §. falſus. ff. rem rat. ha. ⁊ l. Pom
ponius ſcribit. ff. de neg. geſt. ⁊ ibi no. ¶ Ex hoc tex. ⁊ ratione ipſi⁹
4 habes vnum notare, ⁊ menti tenere, qđ cum hodie ex forma ſtatu
torum ciuitatum Italie ex ſentētia arbitrorum oriatur actio qđ
ab illa ſententia pōt appellari, ſicut a ſentētia iudicis. Tene men⸗
ti, hoc dico de arbitris, non de ſentētia arbitratoris. quia arbitra⸗
mentum eſt quidam contractus non ſententia, ideo eſt recurrendū
5 ad materiam l. ſocietatem. §. arbitratorum. ff. pro ſocio. ¶ Que⸗
g ro vtrum valeat pactū quod a ſententia arbitri poſſit appellari?[g]
Dyn. poſuit in l. ex conſenſu. ff. de appel. ⁊ quidam habent in l. ne⸗
h mo poteſt. ff. de leg. j. ⁊ ibi videtur tenere, quod tale pactū valeat[h].
Cyn. hic videtur tenere contrarium, quia per hoc daretur iuriſdi⸗
ctio arbitro contra l. priuatorum. j. de iuriſd. omni. iudi. Ego ſum
conſuetus dicere quod tale pactū valeat in omni caſu. Aut enim
loquimur in caſu in quo de iure communi poteſt appellari, ſecun⸗
dum ea que ſ. dixi. ⁊ non eſt dubium. Aut loquimur in caſu in quo
a ſententia arbitri non poſſit appellari de iure communi, quia ex
ſententia arbitri non oritur actio, ⁊ tunc idem, ⁊ illa verba quod li⸗
ceat appellare, accipiuntur improprie, hoc eſt, ad iudicē reclama⸗
re. Quid enim repugnat quod inter me, ⁊ te conueniatur quod ſen⸗
tentia arbitri reuideatur per iudicem? Certe nihil. non dico quod
ſit appellatio propria que reſcindit ſententiam que nulla eſt, ergo
6 † eſt quedam reclamatio, verba tamen debent intelligi ſecundum
quod ſonant, ⁊ ſecundum ſubiectam materiam in qua poſita ſunt,
vt l. ſi vno. in prin. ff. loca. ⁊ l. ſi ſtipulatus. ff. de vſu.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Ex ſententia. Qualiter iſta debent procedere de iure
Canonico, ⁊ multa vide per Ro. in l. ex conſenſu. de appel. ⁊ que ibi
dixi, ⁊ legem iſtam in verbo. ſepe reſcriptum. pōderat Pau. de Ca⸗
in conſi. ꝙ incipit. In Chriſti nomine amen. ver. viſis ⁊ ponderatis
omnibus, ⁊c. quod ex communiter accidentib. bona eſt argumen⸗
tatio. de quo vide in l. neque natales. ſ. de prob. ¶ Aduerte quod
Bar. in hac l. de arbitris inuoluitur vitio contrarietatis, ſecun⸗
dum quoſdam. Sed pro ſaluatione Bar. in quo arguitur de con⸗
tradictione, vide concordan. quā poſui ad l. nemo poteſt. ff. de leg. j.
b ALEX. ¶ Oriatur actio. Sed quid ſi fiat compromiſſum per ſti⸗
pulationem ſine pena, an ex ſententia oriatur actio, ſicut quando
pena eſt incerta. vide Cyn. ⁊ quod ibi no. Bar. per illum tex. in l. diē
proferre. §. ſi. ff. de arbi. que differentia ſit inter compromiſſum ⁊ iu
dicium, vide late Spe. in ti. de arbit. §. differt. per totum illum. §. ⁊
Ang. de Are. in §. omnium. Inſti. de actio.
c P. PAV. P. ¶ Arbitri. vide quomodo procedat iſta regula ⁊ cō⸗
tra regulam aſſignatam in textu multa per Iaſ. in l. arbitro. ff. qui
ſatiſ. cog. per diſcurſum poſt alios, multa tangit contra rationem
aſſignatam in tex. iſto. ⁊ quod nō procedat in arbitris electis a iu⸗
dice. vel a partib. cum authoritate iudicis circa aliquod emergēs
in iudicio. vt in caſu illius legis.
d ALEX. ¶ Op. ſecūdo. Qualiter intelligatur, vide omnino Bar.
in l. ſi. de bo. poſ. ſecundū tabu. ⁊ hanc l. limita. vt no. per gl. ⁊ Bart.
in l. arbitro. qui ſatiſ. cog. vbi vide omnino, ⁊ vide per Mod. in l. ex
conſenſu. in prin. ff. de appel. Item limita niſi compromiſſum ſit in
iudicem ⁊ ipſe vt arbiter ſententiam tulit, quia tunc poterit appel
lari tex. eſt valde no. in c. a iudicibus. ij. q. vj. ⁊ no. in c. ab arbitris. de
offi. dele. lib. vj. Poteſt tamen ſemper opponi exceptio doli, ſecun
dum Bal. in rub. ſ. de app. in ſi. Item poteſt peti in integ. reſtit. ſe⸗
cundum Bal. in l. j. in ſi. ſi de momen. poſ. fue. appel.
e POMA. ¶ Utrū hodie. Uide Alex. in l. nemo poteſt. ⁊ ibi Mod.
⁊ maxime Aret. ⁊ Iaſo. ff. de leg. j. Ex quorum dictis colliges veri⸗
tatem horum que dicit hic Bar. ⁊ vide Rapha. Cu. conſi. l. ⁊ quid
iuris ſit in ſententia arbitratoris vide Panor. conſil. lxxvij. in vlti.
du. vol. ij. ⁊ Alex. in l. j. ff. de leg. j.
f ALEX. ¶ Appellari. appellari an poſſit ab arbitro? ⁊ adde Bal.
in l. ex compromiſſo. ff. eod. ⁊ Bald. in l. arbitro. ff. qui ſatiſ. cog. ⁊ ibi
Ang. videtur tenere contrarium. Que autem ſit ratio quod a ſen⸗
tētia arbitri nō appellatur, vide Ang. ⁊ doc. in d. l. arbitro. ¶ ADDE quod Bal. hic reprobat Bart. inquantum allegat §. falſus. ⁊
inquantum dicit quod in caſu l. cū antea. poſſit appellari intra de⸗
cem dies. de quo. per Alexā. conſi. xxiiij. lib. iiij. ⁊ xcvj. lib. j. ⁊ libr. iiij.
Pau. de Caſt. conſi. ccxvj.
g P. PAV. P. ¶ Appellari. Uide pro hoc quod habes ad Bar. in
l. quid ergo. §. ex cōpromiſſo. ff. de infa. Item vide quod habes ad
Bar. in l. non fatetur. in princi. ff. de confeſ. an ſtante tali ſtatuto ꝙ
confeſſio coram eis facta dicatur iudicialis.
h ALEX. ¶ Pactum valeat. Adde Mod. in l. ex cōſenſu. in prin. ff.
de app. ⁊ contra. Bar. tenet Spe. in ti. de ap. §. ij. verſi. quid ſi cōue
nerit, alleg. tex. in auth. vt in med. litis non fiant ſa. iuſ. circa princ. ⁊
in l. priuatorum. j. de iuriſ. omn. iudic.

LEX II.

1 ☞ Quando contumax in non comparendo coram arbitro incidat
in penam.

SI contra. Qui eſt contumax non comparē⸗
do corā arbitro. incidit in penam
compromiſſi. hoc dicit. ¶ Opp. ff. eo. l. non ex omnibus
1 vbi ex ſola contumacia nō videtur quod quis incidat

in penam.Sol.hic fuit expreſſe actum,vt dicit gloſ.ꝛ ita intelligit
iſtum tex.¶Contra iſtam ſolutionem opp.de l.diem proferre.§.ſi
quis.ff.eo.Sol.Pro declaratione huius legis debes ſcire.Quan
doqꝫ eſt actum expreſſe,vt debeat venire ad preceptum arbitri,ꝛ
tunc non eſt dubium quod pena committitur,non veniẽdo,vt hic.
Quandoqꝫ non eſt actum,ꝛ tunc aut eſt actum,vt ſentẽtia poſſet
ferri parte abſente,ꝛ tunc non veniendo pena nõ committit.Ra-
tio q2 non impedit arbitrũ ſententiare,q2 hoc poteſt parte abſen-
te.Si vero hoc non eſſet actum,tunc non veniendo pena cõmitti-
tur,non q2 non venit principaliter,ſed quia non veniendo impe-
dit ſentẽtiam arbitrum ferre.Hic eſt caſus in d.l.diem proferre.§.
ſi quis litigatorum.ff.eo.Et ſecundum iſtam determinationem de
bet intelligi tex.l.non ex omnib.ff.eod.

LEX III.

1 ☞Tacita conditio impedit natiuitatem actionis ſicut expreſſa.

a ARbitrorum.[a]Hec lex breuiter dicit.Ad-
uerſus petitionem pene com
petit exceptio doli,ſi per ſordes fuerit arbitratum.h.d.
b ¶Oppo.ꝛ videtur quod pena non committitur ipſo iure[b],q2 in
compromiſſo ineſt tacita conditio,ſi dolo non arbitratur,vt ff.eo.
l.ita demum.Sol.gl.quod tacita conditio non impedit natiuita-
c tem actionis[c]Unde gl.non dicit verum,imo tacita†conditio impe
1 dit natiuitatem actionis ſicut expreſſa,vt no.in l.itẽ q2.ff.de pact.
que gl.dicit verius quam iſta,ꝛ ibi reſpõdet ad l.que extrinſecus.
de verbo.obl.Sol.ergo iſta tacita conditio non ineſt ſtipulationi,
ſed exactioni.Ita videtur velle in d.l.ita demum.ff.eo.merito non
impedit natiuitatem actionis,ſed inducit exceptionem.¶Op.ff.
eo.l.diem.§.ſtari.Sol.illa intelligitur ſecundum iſtam.querit gloſ.
quid ſi arbiter tulit ſententiam per dolum abſqꝫ ſcientia partis.
Dic vt in glo.ꝛ bene,ꝛc.

ADDITIONES.

a ALEX.¶Arbitrorum.no.q8 ſentẽtia arbitri corrupti pecunia
valet,licet obſtet exceptio doli,vt hic,ꝛ no.Inn.in c.cum ab omni.
de vita,ꝛ ho.cle.ꝛ ibi gl.licet Io.Dixerit contrarium ij.q.vj.§.diffi
nitiua.ver.venales.ſecus ſi continet expreſſum errorem,q2 eſt nul
la ſicut ſententia iudicis,vt in §.ſtari.hic alleg.per gl.ꝛ Bald.in l.
venales.j.quando prouo.non eſt neceſ.
b ALEX.¶Ipſo iure.Facit quod no.in l.iij.§.ſi ſeruus.de pecul.
c ALEX.¶Actionis.de quo vide etiam per Bal.in l.ſi ex cautio-
ne.in viij.q.ꝛ ibi etiam per Cy.j.de non nu.pe.ꝛ Bal.in l.v.circa fi.
C.de cad.tollend.

LEX IIII.

1 ☞Quod idem ſit iuratum eſſe,ſiue partes ſcripſerint,vel ſcribi
fecerint ſe iuraſſe.
2 Ex ſententia arbitri quando eſt iuratum oritur actio.nu.5.
3 Acta debent apparere in ſcriptis,ꝛ quando poſſint probari per
teſtes.
4 Qui non contradicit quando videatur conſentire,ꝛ approbare.
6 Iudex vel arbiter quando poſſit eſſe teſtis in cauſa ſuper qua iud
cauit.

NEc in arbitris.Iſta lex diuiditur in plures
partes.Primo ponit proe-
mium.Secundo ponit dictũ quando iurauerũt partes,
ꝛ arbiter.Tertio quando iurauerunt partes,ꝛ non arbiter.Quar
to quando iurauerit arbiter tantum.Quinto quando de iuramẽ
to nihil conſtat,ſed altera pars tm̃ iuratum aſſeuerat.Sexto quã
do poſt ſñiam partes emologauerit.Secũda ibi,ſi igitur.Tertia
ibi,ſinautẽ.Quarta ibi,ſed ꝛ ſi ipſe.Quinta ibi,ſinautẽ in ſcriptu-
ra.Sexta ibi,ſi qs aũt.Breuiter dicit.Si qd in cõpromiſſo fuerit
iuratũ a partib.ꝛ ab arbitro,vel a partibus tm̃,vel ab arbitro,tã-
tum,ex arbitri ſñia oritur actio,ꝛ exceptio,ſecus ſi altera pars tm̃
iuratum aſſeuerat.Itẽ ſi arbitri ſententia emologatur,producit
a actionem.h.d.¶No.ex hac lege[a]quod ſiue ſit iuratum.†ſiue par-
1 tes ſcripſerunt,vel ſcribi fecerunt ſe iuraſſe,idem eſt.¶Secundo
2 not.†quod ex ſententia arbitri quando eſt iuratum oritur actio.
3 ¶Tertio nõ.†q8 acta debent apparere in ſcriptis,alias non cre-
ditur eis,vt hic in ver.ſinautem in ſcriptura.¶Ultimo no.ꝛ tene
4 menti†quod ille qui non contradicit,videtur conſentire[b],ꝛ appro
b bare,vt hic in fi.¶Op.ſ.eo.l.j.Solu.ſpeciale eſt,quando fuit iura
tum quod ex ſentẽtia oriatur actio.¶Sed circa iſtam partẽ que-
c ro,que actio datur ex tali ſententia?Tex.non bene aperit[c]ſecun-
5 dũ quod vidiſtis.†Bl.dicit.Aut in ſententia venit aliquid incer-
tum,ꝛ datur actio in factum.Aut venit certũ,ꝛ habet locum cõdi
d ctio[d]ex lege iſta.Aut ſententia fuit lata ſuper actione in rem,ꝛ ha
bet locum vtilis in rem.vide gl.¶Uenio ad ver.ſinautem in ſcri-
ptura.¶Opp.ꝛ videtur quod arbiter ſit idoneus teſtis in cauſa
in qua fuit arbiter,vnde videtur obſtare l.ob carmen.§.illud.ff.de
teſti.Solu.Dicit glo.illud ideo,q2 erat vnus ſolus.ꝛ dicto vnius
non eſt credendum.l.iuriſiurandi.j.de teſtib.Alij dicunt hoc ideo,
6 quia debet apparere in ſcriptis,ꝛ non apparebat.†Tu dic cla-
e rius,ꝛ melius,[e]Aut iudex aſſumitur vt teſtis in cauſa donec eſt iu-
f dex vel arbiter.ꝛ non poteſt.[f]ne duplici fungatur officio,vt l.quiſ-
quis.ſ.de poſtula.Aut poſtquam cauſa eſt finita,tunc ſi quidem
aſſumitur vt teſtis ſuper proceſſu.valet eius teſtimoniũ,vt d.l.ob
carmen.§.illud.niſi ei obſtaret quod eſſet ſolus.vel quod ſcriptura
non eſſet facta,vt hac l.Aut aſſumitur ad teſtificãdum ſuper iuſti-
tia ſententie ſue,ꝛ non poteſt,quia eſt ſuſpectus.argumen.l.eos.in
princip.de appellatiõibus.Et de hoc per glo.ꝛ Innoc.extra de te-
ſtib.c.cum a nobis,ꝛc.dilecto filio,ꝛ de election.cap.cum dilectus.
g ¶Item oppo.ad hanc partem[g]de l.in exercendis.j.de fide inſtru.
Solu.Fallit in actib.qui debent probari per ſcripturam,vt hic,ꝛ
in c.quoniam contra falſam.extra de prob.cũ gl.ibi poſita.¶Con
tra hoc oppo.de l.quoties.§.ſi.de probatio.cum gl.ibi poſita,que
7 innuit ꝙ acta probantur per teſtes.Solu.dic†quod acta poſſunt
h probari per teſtes[h]qui dicunt hoc fuiſſe actum,ꝛ hoc fuiſſe ſcri-
ptum,vt l.teſtium.j.de teſtib.Ita debetis intelligere iſtam mate-
riam.¶Uenio ad verſicu.fin.hic habetis quod paria ſunt dicere,
i non contradico,ꝛ approbo.[i]Facit ad hoc ff.rem ra.ha.l.quo enim.
§.j.ꝛ quod ibi not.in glo.parua.Rog.ꝛ de hoc ibi glo.tangit in l.ſi
abſentis.ſ.ſi cert.peta.ꝛc.

ADDITIONES.

a AND.BARB.¶No.ex hac lege.Siue poſt iurauerit,ꝛ ſic faci
iſta lex ad not.in l.ſi quis maior.ſ.de tranſact.quod illa lex locum
habet ſiue iuramentum fuerit poſitum in contractu ſiue poſt.
b ALEX.¶Conſentire.Eſt bonus text.ꝛ ibi not.Barto.j.de rela.
l.j.ꝛ vide j.in fi.huius.l.
c ALEX.¶Aperit.vide Bar.in l.j.circa fin.de condi.ex lege.
d ALEX.¶Condictio.An actio varietur per ſententiam arbitri,
vide late Spec.in titu.de arbit.in §.fin.verſic.item quero an act.ꝛc.
cum §.ſeq.
e POMA.¶Et melius.Uide Rapha.Cu.conſil.vij.Fel.ca.cum a
nobis.verſi.ij.concluſio.de teſti.Anto.de Butr.conſil.xxiij.ꝛ conſ.
xxxiij.ꝛ Car.conſi.cxxxvij.ꝛ Ana.xvij.Bald.in c.conquerente.in fi.
de reſti.ſpol.vbi dicit quod tales non poterunt teſtificari de funda
mento iuriſdictionis ſue.ꝛ Aret.in c.qualiter ꝛ quando.primo.de
accu.ꝛ Pan.conſi.lxiiij.ꝛ Pan.in c.ij.de arbi.ꝛ Aret.conſi.clxiij.ꝛ
Bald.in c.dilecto.ꝛ in d.c.cum a nobis.ꝛ Alex.conſi.lxxviij.volu.
v.ꝛ non ab re.conſi.cxxiiij.vol.ij.ꝛ vide etiam Alex.conſil.lxx.volu.
iij.vbi dicit generaliter ꝙ iudex nõ poteſt deponere ſuper validita
te,ꝛ iuſtitia ſententie ſue,ꝛ ibi vide aliquid.P.PAV.P.¶Et me-
lius.De hac materia an ꝛ quando credatur dicto arbitri vel arbi-
tratoris ſeu iudicis,vide Fel.in c.cũ a nobis.extra de teſt.vide que
ſcripſi in aut.niſi breuiores.C.de ſenten.ex breuicu.reci.ꝛ Com.con
ſil.cxxvij.inci.conſul.vide omnino do.Anto.conſi.xxiiij.vbi etiam
Com.conſi.cxlij.in prin.ꝙ nõ poſſint arbitratores lauda ſua inter-
pretari.vide do.Anto.conſi.xxxij.in princ.ꝛ circa mediũ,vide pro
extenſione concluſionis Bart.hic,ꝙ credatur iudicib.poſt depo-
ſitum officium,Are.in c.cum dilecti.in tertio notab.de accuſa.
f ALEX.¶Non poteſt.Utrum iudex,vel arbiter poſſit eſſe teſtis
in cauſa in qua eſt,vel fuit arbiter.Adde Bart.in l.ſocietatẽ.§.ar-
bitrorum.ff.pro ſocio.ꝛ quid in denũciatore,vide caſum in c.omni
negotio,de teſti.ꝛ Bar.i l.diuus.i fin.de re iudi.Iudex tamẽ ſẽper
poterit eſſe teſtis,ad inſtructionẽ,ꝛ eſtimationẽ ſaltem.Gloſſ.eſt
valde not.in c.de conſilijs.xviij.diſtin.allegat.l.ſciẽdum.ff.de app.
recip.ꝛ c.cordi.de appel.
g ALEX.¶Ad hanc partem.Adde Bart.in l.fi.in finalibus ver-
bis.j.de edi.diui Adria.tollen.ꝛ que dixi poſt glo.ꝛ Bart.in l.con-
trahitur.ff.de pignor.
h ALEX.¶Per teſtes vide l.curent.ff.de teſti.ADDE Paul.de
Caſt.conſi.ij.Et adde Lanfran.de Brix.in rep.c.quoniam contra
falſam extra de prob.qui tꝫ ꝙ ſic.ꝛ allegat c.ſicut extra de re iudi.
i POMA.¶Et approbo.Hoc tamen non habet locum in notario
dicente partib.preſentib.ꝛ non contradicentib.q2 tũc nõ equipol
let verbo approbo.Ita plene dicit Oria.in trac.ſuo de arb.in ver-
bo emologatio.ꝛ vide etiam ad iſtam legem eundem.q.xxij.

AVTHENT.

1 ☞Arbiter non tenetur iurare nec debet.
2 Si eſt factum compromiſſum in arbitrum cum iuramento,ꝛ pe-
na,iuramentum rejicitur.

DEcernitius.Iſta auth.corrigit legem C
ꝛ vult,ꝙ ſuper compromiſſo
non iuretur.Opp.ꝛ videtur quod arbiter qui male iu
dicat,facit litem ſuã,vt l.ſi quis in cõſcribendo.ſ.de pa.
Sol.fallit hic quando fuit iuratum.¶Quero,de duob.primo in
quo corrigitur lex.C.Reſpond.certum eſt quod finis huius legis
non corrigitur,ſed de eo quod dicitur in prin.ſunt opi.Nam qui-
dam dicunt,quod prohibet iuramentum preſtari a partib.tãtum,
non ab arbitro,ꝛ iſtud tenet Pet.quaſi non ſit prohibitum arbi-
trum iurare,ſicut non eſt prohibitum de iudice.Alij dicunt quod
a prohibet ſacramentum,[a]ꝛ arbitri.ꝛ partium.Et hanc opinionem.
glo.noſtre

gl. noſtre tenent, ſed iure canonico hoc reperitur eſſe prohibitum,
b imo iuramentum eſt ſeruandum[b], niſi vergat in diſpendium ſalutis
eterne, vt in c. cum contingat. extra de iureiur. Certe de hoc vellem
1 vidiſſe opinionem Canoniſtarum, tamen mihi videtur † ꝙ aliud ſit
expreſſe cautum in iure canonico, ꝙ tale iuramentum non ligat, qꝛ
vt vides hec lex precipit ne arbiter aſſumatur cum iuramento, ⁊
c ideo qui hoc facit, peccat mortaliter[c], qꝛ facit contra preceptum
principis, merito non eſt ſeruandum, qꝛ vergit in interitum ſalutis
2 eterne. ¶ † Querit gl. quid ſi fuerit appoſita pena[d] ⁊ iuramentum?
d Dic vt in gl. ſecundum opi. Jo. quia iuramentum reiicitur, ⁊ rema-
net compromiſſum validum cum pena. ¶ Ultimo tamen ſcias,
3 † quod hec auth. habet locũ in arbitro, nõ in arbitratore. ille enim
poteſt aſſumi cum iureiur. vt in c. Quintauallis, extra de iureiurã.
⁊ l. ſi libertus. de oper. liber. ⁊c. hic non ſunt alia pro nunc dicenda.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Sacramentum. No. ad c. cum contingat. de iureiurã. ⁊
adde no. per Bar. in l. ſi quis pro eo. ff. de fideiuſſ.
b P. PAV. P. ¶ Eſt ſeruandum. Quod diſpoſitio huius auth. non
procedat de iure Canonico, tenet Bar. in trac. differentiarum in-
ter ius. ⁊c.
c ALEX. ¶ Mortaliter. Et vide que no. Barto. in l. ſocietatem. ff.
pro ſocio.
d ALEX. ¶ Appoſita pena. vide omnino Bar. in d. §. arbitrorũ. in
verſi. quero an ex ſententia arbitratoris. ⁊ ad iſtud quod hic dicit
Bar. quod arbitrator aſſumitur cum iuramento eſt tex. iuncta gl.
in l. hac edictali. §. idem iſtud. in verſi. ſacramento. C. de ſecun. nup.
⁊ ex oppoſito iudex. de hoc late per Spe. in ti. de arbi. §. fi. verſi. ſed
quid ſi cum adult. cum §. fina. ⁊ ſeq.

LEX V.

1 ☞ Ex ſententia arbitri a partibus emologata, oritur actio, ⁊ ex-
ceptio.
2 Que actio oriatur ex ſententia arbitri.
5 Laudum quod non poſſit emologari antequam feratur.
6 Arbiter debet ſententiam ſuam ferre in ſcriptis.
7 Litis conteſtatio facta coram arbitro interrumpit preſcriptionẽ.
8 Probationes facte coram arbitro, faciunt fidem coram iudice.

a Cumantea.[a] Ex ſententia arbitri pacto nu-
do, ⁊ ſine pena aſſumpti emolo-
gata tacite vel expreſſe oritur actio, ⁊ fit interruptio pre-
ſcriptionis, ⁊ ex actis coram eo factis in alio iudicio fit
probatio. h. d. Iſta eſt notabilis ⁊ ſingularis lex, ⁊ eſt cõſtitutio no-
ua. Primo recitat ius antiquum. Secundo ponit ſtatutũ quando
partes approbãt expreſſe. Tertio quando partes approbant taci-
te. Quarto quando expreſſe reprobant. Quinto ponit an fiat pre-
ſcriptionis interruptio. Sexto ⁊ vltimo an acta probẽt in alio iudi-
cio. Secunda ibi, ſancimus. Tertia ibi, ſin autẽ. Quarta ibi, altera.
Quinta ibi, licet. Sexta ibi, ad hec. ¶ Not. ex principio legis quod
1 ex ſententia arbitri oritur actio † ⁊ exceptio, ⁊ habet executionẽ pa-
2 ratam, ſi eſt emologata tacite vel expreſſe. ¶ † Opponitur ſ. eo. l. j.
Sol. Dicunt quidã. Fateor quod non oritur actio ex ſententia, vt
b ibi: ſed ex l. ſic, vt hic, dũ dicit, ex noſtro nomine. Uel dic, ⁊ melius[b]
quod hic eſt ſpeciale, quando arbiter eſt aſſumptus pacto nudo. ⁊
c ſine pena: nã quando eſt appoſita pena per prouiſionem propriã[c]
receditur a prouiſione huius legis. ¶ Itẽ opponitur de l. die pro-
ferre. §. fi. ff. eodem. Sol. ibi loquitur quãdo arbiter fuit aſſumptus
per ſtipulationem, licet pena non fuerit appoſita. Nã agitur actio-
ne ex ſtipulatu ad intereſſe, ideo non eſt locus prouiſioni huius le-
gis. idẽ videtur velle gl. tua. Ideo pro declaratione huius materie
aduerte, quandoque arbiter aſſumitur cũ pena pacto nudo, ⁊ tũc
3 ex eius ſentẽtia nõ oritur actio, vt l. j. ſ. eo. Rationẽ tibi dixi ſ. † niſi
eſſet dictũ, rato manente pacto. tunc enim pena cõmiſſa. ⁊ etiã ſolu-
ta, remanet pactũ ſimpliciter, ideo ex ſententia orietur actio, ſicut
ſi ab initio ſolo pacto ſine pena eſſet cõpromiſſum, vt hac lege. Ita
tenet gl. in l. ij. ff. eo. quod tene menti perpetuo. Quãdoque arbiter
aſſumitur pacto nudo tantũ, tunc ſi quidem fuit iuratum, oritur a-
ctio ⁊ exceptio, vt no. ſ. eo. l. proxi. hodie ſecus, vt in authẽ. decerni-
d mus. Aut arbiter fuit aſſumptus per ſtipulationem ſimplicem[d], ⁊
tunc ſiquidem non fuerit appoſita pena, nõ oritur actio, neque ex-
ceptio, ſed agitur ex ſtipulatu ad intereſſe, vt l. diem. §. fi. ff. eod. Si
vero fuit appoſita pena, tunc idẽ, quia metu pene debet parere cõ-
promiſſo, vt ſ. eo l. j. etiam ſi fuerit dictum rato manente pacto, cũ
pena ſoluta remaneat cõpromiſſum, cum in ſimplici ſtipulatione
non haberet locum hec lex, vt ſ. dictũ eſt. Remanet ergo quod hec
lex habeat locum quãdo compromiſſum fuit factum pacto nudo,
ſine pena, ⁊ fuit homologatum, vel cũ pena, ⁊ fuit dictum rato ma-
4 nente pacto, ⁊ ſic cum † hodie quaſi in quolibet cõpromiſſo ſtipula-
tio inſeratur, non haberet locũ iſta lex, ſed ſtatuta circa hoc proui-
derunt. ¶ Quero, quid ſi non fuerit appoſita pena, ſed pignus? gl.
videtur velle quod ſit idem, quod ſi pena, quando pignus debet
dari parti, quia per hanc prouiſionẽ videtur recedere a prouiſione
huius legis. arg. l. ii. de pac. conuent. ¶ Quero, hic loquitur quando
partes ſubſcripſerunt ſe poſt latam ſententiam. Quero, quid ſi an-
e te latam ſententiam partes ſubſcripſerunt ſe, ⁊ homologauerunt[e]
5 laudum ferendum, an valeat? gl. hic diſputat, quam vide, finaliter
nihil determinat. Nos arguamus aliquantulum, ⁊ videtur quod
homologatio facta ante ſententiam non valet, quia iuri futuro nõ
poteſt renuntiari, vt l. qui ſuperſtitis. de acqui. her. habuntis. no. ſ.
de pac. l. j. Item pro hoc videtur hec lex a contrario ſenſu. Contra,
ꝙ valeat videtur caſus. j. de tem. appel. l. ii. §. fi. Item qꝛ per pactũ
f poteſt quis renuntiare iuri futuro[f], vt ſ. de pact. l. j. ad idem. ff. de
pac. l. ⁊ heredi. §. illuſtra. oẽs iſte rationes videntur hic in gl. ¶ Do-
mini vos ſcitis, qꝛ eſt queſtio. an valeat pactum de nõ petendo re-
duci ad arbitrium boni viri, quam queſtionẽ ponit Dyn. in c. ſcien-
ti. de reg. iur. lib. vj. Cy. ponit hic. Bal. in l. ſi vnus. §. illud. ff. de pact.
Dy. tenet, ꝙ tale pactum non valeat, qꝛ per hoc arbitri inducerẽ-
tur ad delinquendum. Faciunt etiam plures alie rationes in c. ſciẽ-
ti, ⁊ in l. quidam cum filium. ff. de ver. obli. Per eaſdem rationes nõ
valet eius homologatio facta ante ſententiam. Ita reperio Dyn.
conſuluiſſe, ⁊ ego iam conſului, ꝙ non valet per eaſdem rationes.
6 ¶ Quero vtrum arbiter † debeat ferre ſententiam in ſcriptis. Gl.
hic dicit ꝙ ſic, ⁊ colligit ex iſto tex. cum dicit ſubſcripſerint. ¶ Ue-
7 nio ad verſi. licet. No. † ꝙ hic conteſtatio facta coram arbitris, indu-
cit perpetuationem, ⁊ interruptionẽ preſcriptionis, ſicut facta co-
g ram iudice. Contra ſ. de epi. ⁊ cle. auth. generaliter[g], vbi arbitrium
8 non imitatur iudicium. Sol. vt ibi. ¶ Ultimo no. ex fi. † quod pro-
bationes facte coram arbitro, faciunt fidem coram iudice, ꝙ dic,
vt dicemus. j. de teſti. l. fi. ⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Cum antea. In l. cum antea. in prin. An autem arbitra-
mentum emologetur curſu decem dierum. Bar. in l. ſocietatem. §.
arbitrorum. ff. pro ſoc. tenuit ꝙ non, ſequitur Jmo. in c. quintaual-
lis. extra de iureiur. ⁊ adde ꝙ laudum iudeorum abſque emologa-
tione tacita vel expreſſa incontinenti mandatur executioni. tex. eſt
ibi no. ſecundum vnam lect. in l. iudei. C. de iudeis. ⁊ ibi no. Gul. de
Suz. Et quid ſi eſt cum pena, an mandetur executioni, vide que di-
xi in l. diem proferre. §. fi. ff. eo. ⁊ ibi quid ſi eſt clauſula, rato manen-
te compromiſſo. ¶ Et adde tu an iſta lex habeat locum in arbitra-
tore. ⁊ Jmo. in c. Quintauallis. Circa fi. extra de arbi. ſentit quod
ſic. ⁊ ita ipſum refert ⁊ ſequitur Pet. de Ancha. in conſi. ccviij. inci.
Iudex de iure iudicaturus.
b ALEX. ¶ Et melius. Et adde Bal. in l. fi. de execu. rei iudi.
c ALEX ¶ Prouiſionem propriam. Et quomodo oriatur actio ex
ſententia arbitri effectu vel non, an vero ex conuentione compro-
miſſi, vide Bar. no. in l. fi. in fi. j. de ſec. ta. ⁊ ad Barto. hic ꝙ ipſemet
no. in l. diem proferre. ⁊ in l. ij. ff. eo. Quid in ſententia arbitratoris?
no. tamen ꝙ ſi laudum eſt debitum, poteſt implorari iudicis officiũ
pro executione, vt no. Bar. in l. fi. C. de execu. rei iu. ⁊ ibi vide eum,
etiam no. hic. Et ad Bar. hic vide eum in l. ait Pretor. in prin. ⁊ ibi
per Alex. cum concor. ff. de re iud.
d ALEX. ¶ Stipulationem ſimplicem. Et ita tenet hic Cyn. ⁊ iſtis
adde Spe. de arbi. §. verſi. conſueuit, ⁊ verſi. quid ergo ſecundum
premiſſa. ⁊ verſi. quid ſi ſunt. cum verſi. ſeq.
e ALEX. ¶ Homologauerunt. Sed ſi ſi compromiſſum non proce-
dit an poſſit homologari? dic ꝙ non, vt c. examinata. de confir. vti.
vel inuti. ⁊ ꝙ no. in l. ij. §. ſed ſeruus. ff. de pecu. Bar. in d. §. arbitro-
rum. verſi. quid ſi in compromiſſo dictum ſit, ꝙ ex nunc partes, ⁊c.
¶ ADDE ꝙ conſuluit Pet. de Anch. conſi. cclxij.
f ALEX. ¶ Iuri futuro. Et vnum adde, ꝙ no. voluit Bar. in l. ꝙ de
bonis. §. j. ad l. falc. ⁊ idem tenuit Spe. in ti. de Arbi. §. differt autẽ.
verſi. ſi ſit pactum, ⁊c. ⁊ in §. fi. verſi. quid ſi compromiſſum, ⁊ his ad-
de Bal. in l. fi. in xij. q. de actio. empt.
g ALEX. ¶ Auth. generaliter. De hoc per Bar. in l. fi. de edi. diui.
Et an inducat vitium litigioſi, no. Bar. in l. j. in fi. j. communia diui.
¶ Adde, an per ſententiam arbitratoris interrumpatur preſcri-
ptio. Old. conſi. clxxvj.

LEX VI.

a Sancimus.[a] Mulieres non poſſunt arbitrium
aſſumere. h. d. ¶ Quid gl. quid in co-
mitiſſa. Mathilda. ⁊ in Comitiſſa Campanie, ⁊ in Regina
Apulie, vtrum in iſtas dominas ita preexcellentes, que tenent iu-
riſdictionem poſſit cõpromitti? gl. tenet quod ſic, per l. j. j. de eman.
li. ⁊ eſt caſus extra eo. ti. c. dilecti.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Sancimus. Sed quid ſi compromittentes iurant. no.
Spe. in tit. de arbi. §. pen. poſt prin. in fi. vide omnino c. dilecti. extra
eo. vbi videtur probari, ꝙ hoc ſit ſpeciale in partib. Gallicis, ſecũ-
dum conſuetudinem. Ex oppoſito vide in l. femine. de re. iur.